

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-6101926859
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

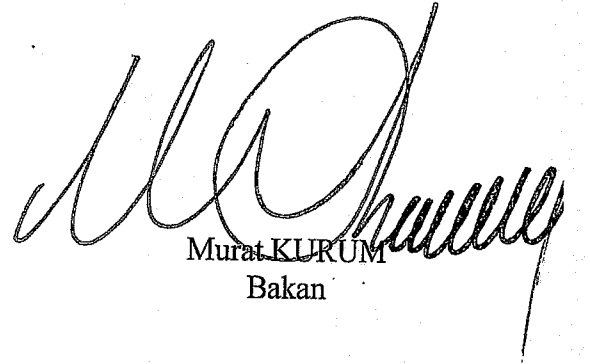
07 Ekim 2021

.../.../2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste (8 Adet, 12 Sayfa)

-Cevap Yazısı (151 Adet, 272 Sayfa)

7/48145	7/46296	GK-171	7/48291	7/50459
7/48739	7/46625	GK-176	7/48536	7/50460
7/49050	7/46627	GK-176	7/48537	
7/49051	7/47878		7/48538	
7/49052	7/47879		7/48603	
7/49053	7/48131		7/48604	
7/49054	7/48132		7/48605	
7/49055	7/48133		7/48917	
	7/48290		7/49318	

7/48291

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
TBMM 7/48291 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

İzmir Seferihisar ve Menderes İlçesi, Orhanlı Mahallesi Mevkiinde, Karen Kahramanmaraş Elektrik Üretim A.Ş. tarafından yapılması planlanan Karen JES ve Yardımcı Kaynak (GES+RES) tesisleri projesi ile ilgili Çevresel Etki Değerlendirme sürecinin başladığı ve halkı proje hakkında bilgilendirmek, görüş ve önerilerini almak amacıyla ÇED Yönetmeliğinin 9. maddesi gereğince 27/07/2021 tarihinde Halkın Katılım Toplantısı düzenleneceği İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından 12 Temmuz 2021 tarihinde duyurulmuştur. Projenin ÇED süreci devam ederken, izinsiz bir şekilde proje alanında her biri 200-300 senelik olduğu iddia edilen onlarca zeytin ağacı kesilmiştir. Yüzlerce yıllık zeytin ağaçlarının kesilmesine demokratik kitle örgütleri ve yöre halkı tepki göstermiştir. Zeytinlik alanların enerji, maden, otoyol, köprü, konut projeleri için imara açılması ve bu projeler için zeytin ağaçlarının kesilmesi bir kez daha gündeme gelmiştir.

Büyük Menderes Havza İnisiyatifi ve Ziraat Mühendisleri Odası'nın 2019 yılında düzenlediği "JES'in Tarıma, Sağlığa ve Çevreye Etkileri" konulu panelde, jeotermalden çıkan zehirli akışkanların toprağı zehirlediği, kuyular açılırken 110 desibel üzerinde çıkan sesin kulak ve sinir hastalıklarına yol açtığı, boruların görüntü kirliliği oluşturduğu, JES'in havaya saldığı buharın yoğun CO2, metan gazı, bor, arsenik ve en tehlikeli sınıfta yer alan hidrojen sülfür gazı içerdiği, bunların da insan sağlığına, canlıların yaşamına, bitkilere zarar verdiği ve başta zeytin olmak üzere tarımsal üretimde verim kaybına ve çeşitliliğinin azalmasına neden olduğu ortaya konmuştur. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, İzmir ve Manisa Valiliklerine 14 Ağustos 2017 tarihinde gönderdiği yazıda, Gediz Havzası yeraltı sularında yapılan çalışmalarda jeotermal faaliyetlerin yoğun olarak gerçekleştirildiği alanlarda arsenik başta olmak üzere metal ve yan metal oranlarının içme/kullanma sularında limitlerin çok üstünde olduğu belirterek, havzadaki yeraltı suyu kütlelerinde jeotermal ve madencilik faaliyetlerine yeni izin ve ruhsatların verilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Zeytin, kurak

koşullara dayanıklı bir ürün olmasına karşın küresel iklim krizi sürecinde yağış ve sıcaklık değişikliklerinden en fazla etkilenecek tarım ürünleri arasında yer almaktadır. Ege Bölgesi'nde zeytinlik alanlarda ve zeytinlik alanlara yakın yerlerde kurulan JES Ter in zararları nedeniyle ağaçlar kurumakta, zeytinde üretim kaybı yaşanmakta ve zeytinin kalitesi giderek azalmaktadır. Şirketin, ÇED süreci sonuçlanmadan faaliyetlerin başlaması, yüzyıllık zeytin ağaçlarının kesilmesi halkın yaşam alanına, geçim kaynağına ve sağlığına telafisi imkansız zararlar vermektedir. Anayasa'nın 56. Maddesinde yer alan "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." Hükmü gereği, bölgede JES projelerin durdurulması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1- Seferihisar Orhanlı Mahallesi mevkiinde kaçak olarak zeytin ağaçlarının kesildiği Bakanlığınız bilgisi dâhilinde midir? ÇED süreci devam ederken faaliyete başlayan şirket hakkında yaptırımınız olacak mıdır?

2- Jeotermal enerji santrallerinin bir bütün olarak çevreye, insan sağlığına, canlı yaşamına tarım alanlarına verdiği zararların tespitine ilişkin Bakanlığınızın bir çalışması olmuş mudur? Bu konuda demokratik kitle örgütleri ve ilgili kurumlarla işbirliğiniz var mıdır?

3- Jeotermal enerji santrallerinin neden olduğu çevre sorunları ve halk sağlığı için bütüncül çözüm geliştirmekte misiniz? Bu konuda çalışmanız varsa kamuoyu ile paylaşacak mısınız?

- 4- Jeotermal enerji santrallerinin, tarım alanlarına ve yerleşim alanlarının yakınına kurulmasına neden izin verilmektedir? JES'lerin bu alanların dışına kurulması için Bakanlığınızın çalışması olacak mıdır?
- 5- Ege Bölgesi'nde JES'lerin denetimi ne sıklıkla ne şekilde yapılmaktadır? Denetimler sonucunda yönetmeliklere aykırı işleyişi olan şirketlere ne tür yaptırımlar uygulanmıştır?
- 6- Halkın dengeli ve sağlıklı çevrede yaşaması, tarım alanlarının korunması için JES projelerinin durdurulması için girişiminiz olacak mıdır? Bu konuda ilgili Bakanlıkla işbirliği yapacak mısınız?
- 7- Seferihisarda kesilen zeytin ağaçları için yöre halkı ve demokratik kitle örgütleri mücadele vermekte, hak arayışına girmektedir. Bakanlığınız halkın JES Tere karşı tepkilerini dikkate alınmakta mıdır?

CEVAP

Ülkemizde planlanan ve ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımıza başvurusu yapılan her Jeotermal Enerji Santrali projesinin ÇED süreçlerinde, seçilen alanın ve önerilen proje nedeniyle etkilenmesi muhtemel olan çevrenin; topografyası, arazi özellikleri ve kullanım durumları, ulusal enerji iletim şebekelerine göre konumu, proje için seçilen sahanın yer aldığı coğrafi bölge ve iklim özellikleri, karayolları ve yerleşim merkezlerine göre konumu, arkeolojik ve kültürel varlıklar ile ilişkisi, doğal koruma alanları ve milli parklarla olan ilişkisi, zirai ve sanayi durumu ve aday sahanın lojistik konumu, bölgenin nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikleri, doğal afet durumu, tarım, turizm, toprak, su, hava ve atmosferik koşulları, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, kültür varlığı ve sit özellikleri, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi (ÇED Yönetmeliği'nin Ek-5'deki Duyarlı Yörelere Listesi de dikkate alınarak) ve benzeri özellikleri dikkate alınmaktadır.

Jeotermal enerji santralleri ile ilgili ÇED süreci içerisinde özellikle DSİ Genel Müdürlüğü, projenin kurulacağı ilin Sağlık İl Müdürlüğü ve İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Bakanlığımızca oluşturulan inceleme ve değerlendirme komisyonunda yer almakta olup, ilgili kurumların görüşleri doğrultusunda gerekli tüm tedbirlerin alınması sağlanmaktadır.

ÇED Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince; ÇED sürecine halkın katılımını sağlamak, halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere Halkın Katılımı Toplantıları yapılmaktadır. AB mevzuatına uyum çerçevesinde ulusal uluslararası mevzuat gereğince tüm ÇED sürecine halkın katılımı sağlanmakta, görüş ve öneriler dikkate alınmaktadır. Projenin inceleme değerlendirme sürecinin her aşamasında Bakanlığımıza/ilgili Valiliğe iletilen hususlar Bakanlığımızla birlikte İnceleme Değerlendirme Komisyonunda görev alan kurumlar tarafından ayrıntılı olarak irdelenerek dikkate alınmaktadır.

Bununla birlikte; jeotermal enerji santrali projeleri özelinde proje yeri ve etki alanının hava, su, toprak ve gürültü açısından mevcut kirlilik yükü belirlenmekte olup, konunun uzmanları tarafından bilimsel olarak hazırlanan raporlar (Hava Kalitesi Değerlendirme Raporu vb), doğrultusunda Çevre Mevzuatında belirlenen sınır değerlerin aşıp aşılmadığı tayin edilmektedir. Bu raporlar her bir tesis özelinde normal durum ve kötü durum senaryosu dikkate alınarak gerek münferit gerekse kümülatif değerlendirmeleri içerecek şekilde hazırlanmaktadır.

ÇED sürecinde, Jeotermal Enerji Santrallerinin çevreye etkileri ile bu etkileri önlemeye yönelik yapılacak çalışmalar ortaya konulmakta ve olumsuz etkilere karşı alınacak önlemler detaylı incelenmektedir. Ayrıca İşletme aşamasında meydana gelebilecek herhangi bir olumsuzluk halinde ise

gerek İl Müdürlüğümüz gerekse de Bakanlığımız denetim birimi tarafından ani denetimler de yapılmakta ve idari yaptırımlar (para cezası, faaliyeti kapatma vb) uygulanmaktadır.

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmelikler kapsamında, ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Ayrıca çevre denetimlerinin, risk analizine dayalı planlanması da yapılmaktadır. Bu planlama yöntemi ile çevresel açıdan daha riskli tesislerin daha sık denetlenmesi sağlanmaktadır.

Bu kapsamda Bakanlığımız e-Denetim kayıtlarında yapılan incelemede 01.01.2019 – 05.08.2021 tarihleri arasında Aydın, Denizli, İzmir ve Manisa İllerinde JES sektöründe 1.085 denetim yapılmış olup, Aydın ve Manisa İllerinde yapılan 29 denetimde 2.369.595 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Önergede belirtilen diğer hususlarla ilgili bilgilerin Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.